

POKROK

PUBLISHING CO.

vydává

POKROK ZÁPADU

a místní vydání

v Cretu pro Baline okres, Neb., ve Schuyler a Clarkson pro Colfax okres, Neb., ve Wilson, Kans., pro stát Kansas, v Cedar Rapids, Ia., pro stát Iowa, v St. Paul a Minneapolis, Minn., pro stát Minnesota a v Tyndali, S. D., pro státy South a North Dakota.

Podpisné:

Pro Spojené Státy \$1.50. Pro Kanadu \$2.00. Do Evropy \$2.50 ročně.

Zásilky peněžní dětéž se pomocí peněžních poukázek (Money Orders), expresních poukázek (Express Money Orders), bankovních poukázek (Bank Draft), anebo v registrováném dopise. Oznamujete-li své přestěhování, udejte starou i novou adresu. Dopisy z kruhů členství ochotně uveřejníme. Musí být stručné, psané bez úmyslu někomu osobně pokřikovati a podepsány plným jménem, ať již má být v redakci utajeno, anebo s dopisem uveřejněno.

Většina lidí nepochybně sympatizuje s prezidentem Wilsonem v těch jeho svízlelích s Mexikem, ale mezi těmi svízlelci asi bude bývalý diktátor Huerta.

V těchto dnech vyšlo druhé číslo "American Bi-Monthly", jež znova nás utvrdilo v přesvědčení, že krajané, kteří se tohoto podnikku chopili, jsou na dobré cestě a že vybudují vlivný a významný časopis v americké periodické literatuře, dostane-li se jim v začátcích náležitě povzbuzení se strany naší české veřejnosti.

V těchto dnech obdrželi jsme vyznamenání od odboru státu ve Washingtoně, že všechny kroky, jež byly podniknuty v zájmu ehicagského krajanů Bohdana, odsouzeného v Čechách na rok do vězení, zůstaly bezvýslednými. — Patrně rakouská vláda chce se aspoň na jednom Čecho-Američanu pomstít za tu "neloyalitu" amerických Čechů.

Hrůzy nynější války byly již vylíčeny některými z těch největších světových "umělců péra", ale na nás aspoň nejlubší dojem působí dopisy prostého lidu venkovského a zvláště takové, v nichž obsažena jest zoufalá prosba k zdejším příbuzným, aby pomohli pátati pro vojáček, který zmizel jako by se nad nimi země zavřela. Vyhovili jsme již několika krajanům a psali jsme na americká vyslanectva v Evropě a ovšem že nemohli jsme nic jiného sblíbiti, nežli že učiníme, co nejlepšího budeme moci, neboť nic jistě není strašnějšího, nežli taková nejistota. Zde jest několik řádek z dopisu, který opravdu psán jest slzami: "Co se napláčem, to si ani nemůžeme pomyslet. To už byste naši maminku ani nepoznala, jak hrozně vypadá, co činí, a pláče, div se nezlábní. Už jsme se po něm (pohřešovaném synovi) naháněli, do Vídně, na Červený kříž, pořád jezdimě do Čáslavi na regiment, jestli už tam není, že jest mrtvý, ale tam nic neví. Také říkáme, že někteří jsou moc daleko, až pry blízko Ameriky a tam odtud že nemohou psát. Obracíme se tedy na vás a prosíme vás pro boha, vy můžete se spíše tam do Ruska po něm shánět..." Co takových tragedií zavínali, co rodin rozvratili ti zločinci na trůnech, kteří jsou za nynější válku zodpovědní!

Ze naše poznámka v minulém čísle t. l. o těch "těžkostech" se vložila česko-slovenská sjezd, vystihovala skutečnost, o tom dále nás přesvědčují následující bratrský, pro krajané new-yorský velmi lichotivý projev, ve slovenském týdeníku "Jednota": — "Do New Yorku úradníci Lígy pro rozumy nemusia chodit. S Čechmi newyorskými my Slováci nechceme mať nič spoločného. Je to sbrblavá cháška, ktorá v tejto pohutlivej dobe na účet náš chce si robiť reklamu. Nebuďme 'hlau-pyšní Slováci'. Debattéri nechcú si debattovať. Oni vedú, že cez senzácii by sa nad vodou dloho udržali. Ale s trixovou, vášnou vášinou českého národa, bez o-hl'adu na vierovyznania, sú ho-tiví spolu posobit. No i s týmli v tom páde, ak sa bude s nami jed-naf ako rovný s rovným. Príves-kech nechceme byť." "Hlas Lá-du" v New Yorku věnuje delší slánek touto bratrskému proje-

vu slovenského listu a týž končí: "Ať si ve staré vlasti otázku tu rozhodnou sami, my zde v české Americe se do toho nemícháme. Z toho důvodu také nejsem pro nějaký česko-slovenský sjezd ve Washingtoně, navrhovaný panem Tom. Čapkem a podporovaný o-mažským "Českým fondem." — Buď by na sjezdě ukázala se pravda, naše česko-slovenská nesvor-nost názorů, a to by byla malá pa-ráda před Američany, anebo by to byly jen Potemkinovy vesnice, uměle sehrané divadlo, a to roz-hodně nesmíme si přát."

NAŠE NADĚJE.

Američtí Němci vytýkají Čechům, že ve svých sympatiích v přítomné válce "vsadili na ne-právného koně", že měli státi na straně Rakouska a Německa, jež "zešla jistě" vyhraji, a že český národ také téžil by z tohoto vítězství. Co se týče českého národa, ten pro vše Rakouska a Německa přinesl obětí dosti, o tom svědčí ty příšerné seznamy mrtvých a raněných a české pluky byly mezi těmi prvními, jež poslány na bitevní čáru na jižním i severním bojišti. Od našich českých hochů sotva dalo by se očekávat, aby se zápalem a nadšením bojovali proti svým slovanským bratřím. Také došli zprávy o přebíhání českých pluků, ale až dosud nebyl o tom podán jediný fakt a společ-hlivý svědecktím podepsaný dů-kaz. Rakouská vláda vydala ú-fřední prohlášení, že české pluky bojovaly loyálně.

Na základě všeho toho, co bylo psáno v amerických novinách a v českých ze Švýcarska a Itálie a na základě informací, jež mohli jsme si získati, netroufili bychom si tvrditi to ani ono. Ze jest v Srbsku mnoho tisíc českých zajatců, neznamena vzhledem k věci, o níž se jedná, pranic. V Německu jest přes tři čtvrti milionu zajatců, a přece nikdo neřekne snad, že Francouzové, Angličané, Belgičané a konečně i Rusové dobrovolně se vzdávali, nebo přebíhali. Podobné jest do staniců zajatých Němců ve Francii, Rusku a Anglii, jimž doznati dlužno, že bojují všude až se zoufalou odvahou a srduatostí. A mezi těmi zajatci rakouskými v Srbsku nejsou jenom Češi, nýbrž i příslušníci jiných národů rakouských, zejména Němci a Maďaři.

Kdyby národ český — v pádu vítězství Německa a Rakouska — skutečně něco získal, byl by tím pouze nepatrně odměněn za oběti, jež přinesl pro říši a dynastii, bez ohledu na to, zdali tu a tam čeští vojáci dali se raději zajmouti než-li zabít.

Avšak český národ měl smutné zkušenosti s habsburskou dynastii. Zdáli rakouská pozemní armáda získala nějakou slávu ve válce s Itálií, získaly ji české pluky pod Radeckým. V r. 1866 o-pět český národ stál loyálně při říši a dynastii, a jaká byla jeho odměna? Podobně i při okupaci Bosny a Hercegoviny konaly české pluky ty nejtěžší služby. A při tom český národ doma za každé kousek svých práv musil zápasiti a před touto válkou vzata mu poslední předstírka samosprávy, poněvadž Čechové odpirali přistoupiti na nespravedlivé požadavky německé.

Za těchto okolností není divu, že Čechové američtí, velká většina jich, očekávají lepší budoucnost pro svoji vlast v pádu vítězství spojených. Otázkou nyní jest, do jaké míry jsou ty naděje o-právněny, a vzhledem k tomu dá se říci, že oprávněny jsou.

V minulých dnech uveřejněn byl v některých česko-amerických časopisech dopis od Dr. Rudíše-Ji-žinského ze Srbska, kde se praví v závěrečném odstave: "Vzpomínám si na ten náš sokolský Marathon na Letné a ten tanec, na který si Srbiní pozvali Šváby, vyprávějí mi kožich důkladně a konec ještě není, i jediná tu zbyvá otázka, že samostatná vláda federativní pro Čechy, Moravu a Slezsko i Slovensko je zaručena a to vůli cara ruského a přibíhání nikoho jiného. To zle se ví a všeobecně uznává spíše nežli Veliká Polska."

Redaktor Pokroku již 28. února obdržel dopis od jednoho pří-telce, dobře informovaného, kde mu sděluje: "... nabal jsem do-ma velice zajímavé zprávy od dů-věrníků evropských. Je správně, že jde na jevo, že vítězství troj-dohody znamená se vši určitosti samostatnost Čech, Moravy, Slo-

ška a Slováků v jedné státní formě."

Nedali jsme tuto věc do veřejnosti, neboť těžko říci, jak věci se ještě vyvinou a nechtěli jsme býti v podezření, sebe méně odůvod-něném, že snad pěstujeme senace nebo že klameme veřejnost, avšak nyní, když stejná informace do-chází i s jiné strany, jistě má pod-klad a opírá se o fakta.

Nejsou tedy naděje Čechů amerických v lepší budoucnost české-ho národa v pádu vítězství troj-dohody žádnými klamnými sny, a die toho měli by zaříditi své jed-nání.

ROZVOD A VRAŽDA.

Pod tímto nadpisem uveřejnila známá žurnalistka Dorothy Dixová následující pozoruhodný člá-nek v časopisech, do nichž pravidel-ně přispívá:

Mej všichni shodujeme se v tom, že rozvodní zlo jest opravdu vel-ké zlo, a že je to hroznou věcí, když domov jest rozvršen a mal-é děti v něm vrženy do světa na polo osiřelé, připraveny buď o matčinu něžnou starostlivost neb otcovo moudré vedení.

Avšak když odsuzujeme roz-vod, nesmíme pustiti se zřetele tu skutečnost, že jest menším ze dvou zlo, a že, kdyby nebylo rozvodu, měli bychom vraždy ve velkém. Spoutejte muže a ženu nerozluč-itelně k sobě pouty, jež nemohou býti zlomena žádným procesem zákona a oni je přetnou, i kdyby měli použiti k tomu nože vrahova.

Zařídíte to tak, aby žena nemo-hla se sprostiti surovce, který jí trýzní, a jednoho dne stane se z ní Lucretia Borgia a otráví jej. — Uvažte ženu, kterou začal nenávi-děti jako mučivou odumřelé lásky kolem muřova krku, a jistě nadej-de čas, kdy v nějakém vzplanutí vášně a vzduro zabije ji.

Pokud lidstvo jest tak zbudová-no jako přítomně, rozvod jest tím největším preventivním prostřed-kech vraždy mezi těmi, kdož se k sobě nehodí. Jako doklad toho máme dvě tragedie, obě dvojité vraždy, jež nyní budí veřejnou po-zornost a jež obě přivoděny byly manželkami, které odepely dáti se rozvésti se svými muži. První případ jest onen lily Sniffen Waltersové, do níž Lor-lyls Elton Rogers, ženatý muž, se zamiloval. Párěk tento založil si společný domov. Měli spolu děti, žili v naději, že Rogersova žena, vědouce o nevěře svého manžela a jeho druhé domácnosti, dá se od něho rozvésti a dovolí mu vzít si ženu, kterou miloval a tak legiti-movatí jejich děti.

Pí. Rogersová odepřela dáti se rozvésti od svého manžela, a když lida Sniffen Waltersová vyzvo-la-měla, že muž, pro něhož obětova-la tolik, nebude nikdy volným, a-by si jí mohlo vzít i dáti jejich dě-tem jméno, v okamžiku šíleného zoufalství zabila děti a pokusila se utratiti svůj vlastní život.

Druhý případ jest onen Hiram-a Craiga, jenž před několika dny zavraždil mladou dívku, sdečnu Reevesovou, do níž se zamiloval a zabil jinou ženu, která chtěla jí chrániti.

Zdá se, že před sedmi roky Craig zamiloval se do této dívky a opustil svoji rodinu k vůli ní. — Chtěl si vzít onu druhou ženu, a-le manželka jeho nechtěla slyšeti o rozvodu. Ona věděla o jeho in-timnosti s tou druhou ženou, avšak odpustila a snášela to pokorně, jak protizvodové teorie říkají nám, že žena měla by si počnati za ta-kových okolností.

Konečně svědomí dívky se pro-budilo, neb nějaký závit zdravé-ho rozumu jí uvědomil, jak hlou-pou jest žena, která vyplytává ce-lé své mládí a slíbenost na ženatí-ho muže, neb snad nějaký jiný muž zachytil její tékavou zálibu a ona napsala Craigovi, že nadále přeruší s ním veškeré styky.

Slešný žárliivost, onen Lothario prostředního věku, běžel do mí-sta, kde se stravovala a po scéně plně vyčítal, zabil děvce a ženu, jež chtěla zakrýtí své nízi a pak střílil sám sebe.

Žánat z těchto vražd nebyla by se stala, kdyby muži, kteří se na-badili svých žen a zamilovali se do žen jiných, byli mohli dosáti rozvodu. Jakkoli slabí a nenarav-ní Craig a lida Sniffenová jsou, o-ni nejsou vrahy v srdci. Oni ve-lkání byli v zoufalství situací, v níž se ocitli a z které nebylo ji-né brány kromě rozvodu — a ta-to brána byla jim zatarasena.

Tyto dva případy — a jest mno-ho jim podobných — sdíhají vel-

mi zajímavou mravní otázku, a si-ce, zdali žena jedná správně neb nesprávně, když drží muže, jenž přestal ji milovati a miluje jinou ženu a chce dosáti svobody.

Ovšem, žena ve svém svědomí může býti proti rozvodu. Ona může věřiti, že manželství jest pása-ka nerozlučná, bez ohledu na to, jak se uvolnila, neb jak slabou a bez-mocnou jest, aby držela muže. — Ona může mysliti, že jest to povin-ností ženy odpustiti muži, i když nechtě, aby mu bylo odpuštěno, a majie tuto víru, ona to může po-važovati za vznešenou věc odepřítí dáti mu rozvod, i když tlačí jej hlouběji do bahna hanebného ži-vota a tiskne korunu hanby na skráně jiné ženy a čmí z bezmoc-ných malých dětí vyvrhele společ-nosti.

Toto jest jedna stránka otázky. Druhá stránka jest, že nikdo ne-může říci, že žena měla by poda-iti svého manžela kterékoli jiné ženě, která jej náhodou chce. Za-nedbávané ženě nesmí býti zaslá-váno, když se pomstí odepřením dáti manželu rozvod a dovoliti mu, aby její sokyni uvedl na její místo.

Jest to zajímavá fáse rozvodní-ho problému a taková, že stojí za úvahy, neboť ukazuje jednu věc jasně, a sice, že zneškodnění rozvod, učiníme vraždu všední.

SPOJENÉ STÁTY EVROPY.

V říjnu minulého roku Dr. Ni-cholas Murray Butler, rektor uni-versity Columbia v New Yorku, udělil zajímavé interview zástupci new-yorských "Times", jež vydá-no bylo v brošůře Carnegie-ovu naučací pro mezinárodní mír a roz-sířeno po celé zemi. Dr. Butler předpovídá, že přítomná válka po-vede k vytvoření Spojených Států Evropy, což není myšlenka nová, neboť dávno již bylo psáno, že tím způsobem asi v konečích rozlušt-ěny budou národnosti i hospodář-ské problémy starého světa, ale nanejvýše zajímavým jest způsob rozumování zmíněného učence a důvody, jimiž podpírá své theorie.

Když se byl zmínil o tom, jak z různorodých živlů byl zde v Ame-ricce vytvořen jeden národ a o "osmácti letích státěch, jež všechny poutá dohromady v jednotě a loy-altě jeden politický ideál a spo-lečný politický cíl," Dr. Butler pokračoval:

"Zrovna jako zde sedíme, toto musí býti a bude budoucnost Ev-ropy. Když jeden národ si umíní vyvíjeti se silou proti vůli, ba i přání, svého souseda, pohroma musí se nevyhnutelně dostaviti. — Pohroma byla by nadešla zde, kdyby, v 1789, New York byl se pokusil mohutněti na úkor Novo-anglieka neb Pensylvanie.

"Jako vše skutečnosti, jisti o-byvatelé Rhode Islandu a Pen-sylvanie zkusili něco podobného brzy potom, když federální vláda byla vytvořena, avšak na štěstí je-jich úsilí skončilo nezdarem. Vid-cové našeho národního života za-ložili takový ohebný a podivu-hodný plán vlády, že brzy bylo zjevno, že každý stát může si po-držeti svoji totožnost, vytvořiti si své vlastní ideály a pokračovati svým vlastním směrem a přece zů-stati loyální částí celku; že každý stát mohl udělati pro sebe místo v nové federaci, aniž by jí byl zni-čen.

"Není přičiny, proč každý ná-rod v Evropě neměl by udělati pro sebe místo na slunci pospolitosti, o němž jsem jist, že vyvstává za válečných mraků. Závratná ekono-mická ztráta Evropy, která by-la již ohromná a brzy ani odha-dovatí se nedá, poskytne nám pří-ležnost zdřazovati tento argu-ment. Pravá mezinárodnost není nepřítelkou národnosti zásady. — Naopak, ona naponáhá rozvítku nacionalismu. Vermonťan jest ví-ce Vermonťanem, poněvadž jest Američanem, a není příčiny, proč Uherka, na příklad, neměla by býti více než kdy před tím uher-ským po tom, když byla se stala členem Spojených Států Evropy.

"Evropa, ovšem, není bez pří-kladů úspěšného použití zásady federace v sobě samé. Vidíme, že federovaný stát, největší vedle na-šeho vlastního, jest německá říše. Jest pouze čtyřicetiletý roky stará, avšak tam federace byla pozor-hodně úspěšna. Tužie idea fed-erace jest povídámou německým publicistám. Jest povídámou též anglickým, a v poslední době by-la tam odporučována jako možná konečná rozluštění české otázky. Naskytla se opět a opět jako roz-

luštění balkánského problému. V-mění míře jest již zastoupena ve struktuře Rakousko-Uherska.

"Tato zásada budování národů skrze federaci, jistě má v sobě sé-mě příštího velkého vývoje světa — a my Američané jsme v posta-vení nejenom vykládati theorii, nýbrž ukázati, jak se osvědčuje v praxi. Mně zdá se, že toto jest největší práce, již Americe bude vykonati na konci války. Toto jsou věci, jež píšu svým evrop-ským přátelům ve válečných ze-mích každou poštu.

"Tato katastrofa jest tak děs-nou, že jest to celkem v mezích pravdy říci, že 31. července slunce zapadne nad světem, který nikdy nebude již viděn. Tento zápas jest porodní bolestí nového evropského řádu věcí. Ten, kdo se pokouší souditi budoucnost dle starých vzorů neb nutiti budoucnost zpět k nim, ocitne se beznadějně za svoji dobou. Svět nebude míti pro něho žádné potřeby. Svět nechaj za sebou pro všechny časy meziná-rodní politické úsilí Palmerstona a Beaconsfielda, ba i ono Bismarcka, jež bylo daleko mocnější.

"Až válka skončí, poměry bu-dou takové, že nového druhu představy a státnictví bude třeba. Tato válka osvědčí se býti tím nej-výdatnějším vzděláním pro 500,000,000 lidí, jaké jenom mohlo bý-ti vymyšleno, ačkoli jest tím nej-nákladnějším a nejhoroznějším prostředkem, jaký mohl býti zvol-en. Výsledek tohoto vzdělání se ukáže, myslím, v procesu po-všechné rekonstrukce, který bude následovati.

"Všecky řeči, jichž tolik slyšíme o nebezpečí od Slovana neb od Teutona neb od Kelta, nestojí za vážné povšimnutí. Není žádného nebezpečí ve světě ve Slovany, Teutony, Keltu neb v kterékoli jiné rase, když lidé takové rasy mají příležitost vyvíjeti se jako společenské a ekonomické jednot-ky a nejsou zatákování, že musí nadejiti výbuch. Jest to mým pe-vným přesvědčením, že nikde ve světě, od nynějška, nebude trpě-na žádná forma vlády, jež neda svobodu lidem, aby se mohli vy-víjeti tímto způsobem."

Požádal jsem — píse zpravodá- — Dr. Butlera, aby učinil nějakou předpověď, jak ty Spojené Státy Evropy, jež s takovou důvěrou o-čekává, budou vypadatí. On od-pověděl:

"Mohu říci pouze toto: Me-zinárodní organizace světa pokro-čila již mnohem dále, než se oby-čejně vyzkoumává. Od franko-pruské války a Ženevské arbitrace, jež tvoří mílníky v moderní hi-storii, pokračovalo to neviditelně, avšak mohutnými kroky. Po-řádná služba světa byla meziná-rodní ve své kontrole již po lé-ta. Několik poštovních sjezdů podalo doklady mezinárodní admi-nistrativní organizace nejvyššího řádu. Evropa oplývá doklady me-zinárodní administrace velkých věcí. Samotné zákony války, o něž se přítomně vede taková vášnivá kontroverze, jsou výsledkem me-zinárodní organizace. Nebyly přijaty žádným kongresem, parlamen-tem, neb říšskou radou. Dohodli se na nich různí národové, kteří vyslali své zástupce, aby o nich pokračovali a usneli se na nich.

"Svět postupně vytváraje zá-konník pro mezinárodní právní proceduru. Zvláštní arbitracní tri-bunály splynuly v mezinárodní soud v Haagu a týž opět se bude vyvíjeti, až se stane skutečným nejvyšším soudním tribunálem. — Až se to stane, bude nám umožně-no utvořiti mezinárodní ekvati-vu a mezinárodní policii, jež by uváděly v platnost rozhodnutí me-zinárodního soudu. Zde opět my skytáme naučení ze skutečnosti. Naše ústřední vláda má obme-zenu a vymezenou právomoc. Na-še historie může ukázati Evropě, jak taková obmezení a vymezení mohou býti založena a vykláda-na a jak mohou býti přizpůsobena a doplněna, když stane se nutným, aby se vyhovělo novým poměrům.

"Jest pravděpodobno nějaké přeškrtnutí území a nějaká změna ve sverchovanosti až válka skončí, a-avšak tyto jsou poměrně menší dů-ležitosti. Důležitým výsledkem té-to velké války bude povzbuzení mezinárodní organizace na tako-vých liniích, jak jsem pozname-nal.

"Překnuti území a změny ve sverchovanosti jsou středověké praktiky. Po této válce svět bu-de chitli lástíti své problémy v posudních budoucnosti, nikoli v oněch přelích minulosti. Obvyklá

diplomacie a obvyklé státnictví podle všeho udělaly úpadek v Evropě. Učinily žalostné finako z práce, kterou byly pověřeny. Ne-zabránily a nemohly zabránit vál-ce, poněvadž používaly jenom sta-rych formulek. Neměly nástrojů pro práci jako jest tato.

"Nový typ mezinárodního stá-tníka jistě vyvstane, jenž bude chápati nové směry a nový výhled na život. Bismarck říkával, že vy-platí se to každému národu nosití čistě prádro civilisovaného stá-tu. Pravda o tom musí býti vstí-pena těm národům, kteří jsou nej-slabší v morále a to může býti docleño, dle mého mínění, jako podobná práce se docílí u jedno-tlivců. Soudy, nikoli zabíjení, do-cílily to u jednotlivců.

"Zdáli nová mapa Evropy bude výsledkem války, její trvalost bu-de záviseti na tom, zdali budou provedeny takové změny, jež by umožnily národnostem sorganiso-vati se jako národy. Svět měl by chápati z naučení minulosti, že jest nemožno trvale a pokojně po-nofiti veliká tělesa cizinců, když jest s nimi zacházeno jako s ci-zincí. To jest opakem směšovací-ho procesu, který tak úspěšně bu-duje národ z různých národností ve Spojených Státech.

"Staří Římané tomu rozuměli. Oni dovolovali svým vzdělaným vassalským národům mluvití v ja-kékolí řeči si přáli a nevtivati ja-kékolí boha si přáli, pokud u-znávali sverchovanost Říma. Když zvířetiví národ jde dále než to a začíná potlačovati náboženství, ře-či a zvyky, začíná v tomtéž oka-mžiku zasévatí semě povstání a revoluce. Rasy mládoky byly ú-spěšně sniženy přemožením. Vo-jenský vítěz války není vždycky v konečích skutečným přemožite-lem. Normani dobyli saskou Ang-lii, avšak saský zákon a saské instituce propročovaly se skrze no-vou moc a dominovaly pozdější hi-storii Anglie. Teutonské kmény dobyly Řím, avšak římská civilisa-ce nejenom nebyla zničena, ale o-panovala Teutony.

"Jedním z hlavních účinků vál-ky na nás bude změna v našem hledisku. Od nynějška budeme se více zajímati o Evropu. Jest mno-ho veřejně působících mužů, kteří nikdy nepřemýšleli mnoho o Ev-ropě a kteří byli daleko od vysti-žení její skutečné důležitosti pro nás. Bylo to místo, kam jsme cho-dili na letní prázdniny.

"Avšak náhle shledali naši li-dé, že nemohou tam prodávati svoji bavlnu neb svoji mёд, že nemohou uvéstí do trhu své cen-né papíry, že nemohou ani poslati peníze svým rodinám, jež tam ce-stují, poněvadž je tam válka. Ta-kovým lidem válka musila to učí-niti jasným, že mezinávislost mezi národy jest něčím více nežli frásí.

"Toto uvědomění si mezinárod-ní mezinávislosti, doufám, povzne-se a zjevní naše vlastenství úče-ním lidí širší sympatií a hlubší-mu porozumění jiných lidí, národ-ů a řečí. Já upřímně doufám, že vypěstuje v nás to, co nazval jsem 'mezinárodní myslí.'

"Když Joseph Chamberlain za-počal svoji kampaň po návratu z Jižní Afriky, jeho heslem bylo, 'Učte se mysliti říšsky.' Já my-slim, že našim heslem mělo by bý-ti, 'Učte se mysliti mezinárodně,' tak abychom byli nikoli v soutěži s ostatními lidmi světa, ale pra-covali s nimi k společnému cíli, povznesení civilisace.

"Jsou naděje známky, i v tom temnu, jež visí nad námi. Pomně-te, co to znamenalo pro velké ná-rody Evropy, když přišly k nám, jak učinily, žádající o naše pří-tivné mínění. My nemáme armá-dy ani loďstva, jichž bylo by se jim obávat. Nepřinělo je k to-mu nic jiného kromě jejich pře-svědčení, že my jsme vlastníky správných politických ideálů a ve-liké mravní síly ve světě. Jiný-mi slovy, oni nechtějí, abychom bojovali pro ně, ale chtějí, aby-chom uslyšeli o nich dobře. Chťe-jí, abychom ychneli rozsudek nad lidskostí a zákonností jejich činů, poněvadž vyvíjejí, že náš rozsud-ek bude rozsudkem historie. V tom jest velké naučení.

"Jiní mohou býti prvními ar-mádami a ještě jiní válečnými loď-stvy. Avšak my jsme osvědčili na-še právo, aby se k nám činil appel v otázkách národní a mezinárodní mravnosti. Ze Evropa hledá naši přížbu, jest doznáním toho faktu evropskými národy a jejich hol-dem tomu."